

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چهل حدیث از امام رضا علیه السلام

چهل حدیث از امام رضا علیه السلام

ترجمه و تدوین: اداره امور فرهنگی معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شاعر: حسین ابراهیمی، علی اصغر دلیلی صالح.

مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵.

۴۸ ص. - (انتشارات آستان قدس رضوی، ۷۷۵)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۰۵۸۷-۷

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. علی بن موسی الرضا علیه السلام، امام هشتم، ۱۵۳-۲۰۳ ق. - احادیث.

۲. اربعینات - قرن ۱۴.

۳. احادیث شیعه - قرن ۱۴.

۴. شعر مذهبی - قرن ۱۴.

الف. آستان قدس رضوی، اداره امور فرهنگی معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

د. انتشارات آستان قدس رضوی.

ه. عنوان.

۹/۲/۴۷ BP ۲۹۷/۹۵۷

کتابخانه ملی ایران ۱۵۸۵۸-۸۶ م

چهل حدیث از امام رضا علیه السلام (رضای آل محمد صلوات الله علیهم)

ترجمه و تدوین: اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی

شاعر: حسین ابراهیمی، علی اصغر دلیلی صالح

مدیر هنری و طراح گرافیک: رضا باباجانی

صفحه آرایی: محمود بازدار

نوبت چاپ: دوازدهم - ۱۳۹۰

شمارگان: ۲۰۰۰

ناشر: انتشارات قدس رضوی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۰۵۸۷-۷

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

نشانی تهیه کننده: مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی

ضلع غربی، اداره امور فرهنگی تلفن: ۰۵۱۱-۲۰۰۲۵۶۷

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۷۳۵

حق چاپ محفوظ است.

- ۱ ولایت و اطاعت
- ۲ مباحات خدا و فرشتگان
- ۳ محرمات الهی
- ۴ جبل المتین
- ۵ قرآن
- ۶ صلوات کفاره گناه
- ۷ وصف امام
- ۸ استعانت از امام
- ۹ خورشید هدایت
- ۱۰ محاسبه‌ی نفس
- ۱۱ ناپایداری دنیا
- ۱۲ گناهان کوچک و بزرگ
- ۱۳ آتش حسد
- ۱۴ حرص و حسد
- ۱۵ تندروی
- ۱۶ رنج ادب
- ۱۷ فرومایه کیست؟
- ۱۸ راه نگه‌داشتن نعمت‌ها
- ۱۹ کنترل خشم
- ۲۰ چهار اندرز اجتماعی

قناعت	۲۱
مراقبت زبان	۲۲
خود رأیی	۲۳
کلید فقر	۲۴
عیب پوشی	۲۵
روزی اندک	۲۶
طلب معاش	۲۷
رفتار مؤمن	۲۸
شناختن قدر خویشتن	۲۹
تدبیر در امور	۳۰
یاد مرگ	۳۱
اخلاق بد	۳۲
مشاجره	۳۳
رضایت از اعمال دیگران	۳۴
گنج دانش	۳۵
صله‌ی رحم	۳۶
علامت فهم	۳۷
بیم و امید	۳۸
ارزش اندیشه	۳۹
سکوت	۴۰

به نام خداوند مهرآفرین

پیامبر اعظم ﷺ و خاندان پاکش علیهم السلام فرمانروایان اقالیم سخن اند، سخن در کام آسمانی آنان نرم تر از آب، در جان جویباران است. جوشش سخن از لبان گوهربار آنان، چونان جوشش نور از چشمه‌ی خورشید است. آنان بر خلاف دیگران، دانش را از منابع بشری و از لابلای کتاب‌ها در نیافته‌اند، بلکه شاهد علم را دست شاهد علیم علام، در کامشان ریخته است. علم آنان از مقوله‌ی علم حضوری است، نه از جنس علم حصولی. چیزی نزد آنان ناپیدا نیست تا با کاوش و جست‌وجو پیدایش کنند.

در زیارت جامعه‌ی کبیره در وصف اهل بیت علیهم السلام به توصیفاتی برمی‌خوریم که در خور فهم ما، عظمت اندیشه و دانش آنان را باز می‌نمایاند. توصیفاتی چونان: گنجینه داران علم، گنجوران دانش، نور و برهان الهی، نگاه داران راز الهی، خزانه داران علم خداوندی، ودیعه داران حکمت ربانی، زبان‌های وحی الهی، میراث داران نبوت و... از جمله توصیفاتی است که از آن بزرگان بی‌نظیر، ارائه شده است. تردیدی نیست که برای دست‌یابی به سرچشمه‌ی دانش و معدن حکمت، باید رو به درگاه آن بزرگان نهاد و گوهر علم و حکمت را در نزد آنان جست. و از این منظر، بازخوانی سخنان گهربار امامان هدایت، ضرورتی فرا زمانی است که در هر روزگار و زمانی می‌تواند فرزندان آن روزگاران را به اندیشه‌ی درست و مسیر حق، راهنمون سازد. و شاید به همین دلیل است که در روایات، تأکید فراوانی بر حفظ احادیث پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت آن حضرت شده است و حفظ

و انتقال احادیث، ارجح و اهمیتی فراوان یافته و پاداش بهشت برای آن مقرر گردیده است.

روشن است که انتقال و حفظ احادیث معصومین علیهم السلام به معنای حفظ و اشاعه‌ی گوهرهای بی بدیلی از دانش و حکمت است که از معدن الهی آن استخراج شده و همواره همچون چراغی روشن، راه فرزندان آدم را نورافشان می‌کند.

مخاطبان ارجمند می‌دانند که حفظ چهل حدیث، مورد تأکید پیامبر اعظم اسلام صلی الله علیه و آله و توجه ویژه‌ی عالمان دین بوده است، به گونه‌ای که کتاب‌های اربعین حدیث، مجلدات قابل توجهی از آثار عالمان بزرگ دینی را به خود اختصاص داده و امام راحل قدس سره نیز با نگاشتن کتاب اربعین به این مهم اهتمام ورزیده اند.

اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی با توجه به این مهم برآن شد که اربعینی از سخنان امام رضاء علیه السلام را در مجموعه‌ای کوچک، به پیشگاه دوستداران و پیروان آن حضرت، تقدیم کند تا مؤمنان از خورشید پر فروغ اندیشه‌ی آن حضرت، خوشه‌های نور بچینند و از فروغ عالم آرای آن، بهره ور گردند. و در ذیل احادیث، اشعاری با نگاه به سخنان آن حضرت آورده شده است. امید است که دوستداران آن حضرت ما را از پیشنهادها و انتقادهای خود بی بهره نگذارند.

آستان قدس

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

اداره امور فرهنگی

قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَنْ كَانَ مِنَّْا وَلَمْ يُطِيعِ اللَّهَ فَلَيْسَ مِنَّْا

هر کس خودش را از ما بداند و خدا را اطاعت نکند از ما نیست.

(سفينة البحار ۲ / ص ۹۸)

هر چند زبان الکنم گویا نیست
در طاقت این قطره ی دل، دریا نیست
سلطان سریر ارتضا فرمودند:
هر کس که مطیع حق نشد از ما نیست

قُلْ لِيُضِلَّ اللَّهُ

مَنْ فَعَلَ مَا لَزِمَهُ مِنْ أَمْرِ الْمُؤْمِنِينَ بَاهِيَ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ وَمَا بَكَتُهُ

هر کس حقوق لازمش نسبت به مؤمنان را انجام دهد خداوند
و فرشتگان به او مباحات می کنند.

(مستدرک الوسائل / ج ۲ / ص ۴۱۳)

در حق برادران مراعات، خوش است
شب با غزل و اشک و مناجات، خوش است
از سوی ملائک و خداوند کریم
بر بربنده‌ی این چنین، مباحات، خوش است

قَالَ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اعْلَمَ أَنَّكَ لِلْوَرَعِ أَنْفَعُ مِنْ تَجَنُّبِ مَحَارِمِ
اللَّهِ وَالْكَفِّ عَنِ آذَى الْمُؤْمِنِ

هیچ خویشتن داری سودمندتر از دوری از حرام و پرهیز از آزار مؤمنان نیست.

(فقه الرضا علیه السلام / ص ۳۵۶)

از کار حرام ، نفس را باز بدار
بال و پر روح را به پرواز بدار
از ذهن بشوی مؤمن آزاری را
در جامعه، خویش را سرافراز بدار

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ:

هُوَ (الْقُرْآنُ) حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ وَعُرْوَتُهُ الْوُثْقَى

قرآن ریسمان محکم الهی و رشته‌ی استوار و مطمئن او در میان
بندگان است.

(بحار الأنوار/ ج ۱۷/ ص ۲۱۰)

برخیز و غرور نفس، بر سنگ بزن
بر آینه‌ی دل آب بی رنگ بزن
خواهی که ز تیرگی به خورشید رسی
بر رشته‌ی محکم خدا، چنگ بزن

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

الْقُرْآنُ كَلَامُ اللَّهِ لِتَتَجَاوَزُوهُ وَ لِتَطْلُبُوا الهُدَى فِي غَيْرِهِ فَتَضَلُّوا

قرآن، سخن خداوند است از مرز آن مگذرید و هدایت و سعادت را در غیر آن نجوید که گمراه خواهید شد.

(روضۃ الواعظین / ج ۱ / ص ۳۸)

هرگز زگناه، خود سعادت مطلب
از ابر سترون، اشک رحمت مطلب
خواهی که به باغ رستگاری برسی
از غیر کتاب حق، هدایت مطلب

قال الرضا عليه السلام:

مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ دُنُوبَهُ
فَلْيُكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فَإِنَّهَا
تَهْدِمُ الدُّنُوبَ هَدْمًا

هر کس نمی تواند کفاره‌ی گناهانش را بپردازد، بر محمد و آل محمد علیهم السلام بسیار صلوات بفرستد زیرا صلوات گناهانش را کاملا از بین می برد.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۱ / ص ۲۹۴)

گر معصیتی نموده، کردی گنهی
گر نیست تو را مال، که کفاره دهی
بسیار درود بر محمد بفرست
تا عاقبت از عقوبت بد برهی

قال الرضا عليه السلام:

الْإِمَامُ الْأَنْبِيُّ الرَّفِيقُ وَالْوَالِدُ الشَّقِيقُ
وَالْأَخُ الشَّقِيقُ

امام، مونسى دلسوز و پدرى مهربان و برادرى همدل است.

(مسند الامام الرضا عليه السلام / ج ۱ / ص ۶۹)

آقا! پدرم! برادرم! مولایم!
هر روز به شوق دیدنت می آیم
امروز تو را حلقه به گوشم که شود
لبریز صدای روشنت فردایم

قَالَ رِضَا اللَّهِ:

إِذَا نَزَلَتْ بِكُمْ شَدِيدَةٌ فَاسْتَعِينُوا بِنَا
عَلَى اللَّهِ

هر گاه برای شما پیش آمد سختی روی داد به وسیله ما از خداوند
یاری بجوئید.

(مستدرک الوسائل/ج ۵/ص ۲۲۹)

آن‌گه که زمانه نا موافق گردد
سیمای فلک، آینه ی دق گردد
یاری زامام مهربان می طلبد
هر کس که در این مقام لایق گردد

قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الْإِمَامُ الدَّلِيلُ فِي الْمَهَالِكِ، مَنْ فَارَقَهُ فَهَالِكٌ

امام راهنمای در مهلکه هاست و هر آن که از او جدا شود هلاک گردد.

(الكافي / ج ١ / ص ١٩٨)

خورشید هدایت و حیات است امام
سرچشمه‌ی فیض و برکات است امام
نابود شود هر که از او دور افتد
در مهلکه‌ها، دست نجات است امام

قُلْ لِرِضَا اللَّهِ

مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رِيحَ وَمَنْ عَقَلَ عَنْهَا

خَسِرَ

هر که از نفس خویش حساب کشد سود می برد و هر که غفلت
ورزد زیان می بیند.

(بحار الانوار / ج ۷۵، ص ۳۵۲)

دل بسته به سود این مشاغل نشوید
پابند به این خرده مسائل نشوید
از کرده‌ی نفس خود حسابی بکشید
از سود و زیان خویش، غافل نشوید

قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

عَجِبْتُ لِمَنْ اخْتَبَرَ الدُّنْيَا وَتَقَلَّبَهَا كَيْفَ
يَطْمَئِنُّ إِلَيْهَا

در شگفتم چگونه کسی که دنیا را آزموده و تغییرات آن را به چشم خود دیده باز دل به دنیا می‌بندد.

(بحار الانوار/ ج ۷۵، ص ۴۵۰)

وه! دیده چقدر مرگ ماهی‌ها را
این جذر و مد و تلاطم دریا را
دل بسته دوباره هم بر این موج‌ها
انگار که بسته دیده‌ی بینا را

قال الرضا عليه السلام:

الصَّغَائِرُ مِنَ الذُّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكِبَائِرِ مَنْ لَمْ
يَخَفِ اللَّهَ فِي الْقَلِيلِ لَمْ يَخَفْهُ فِي الْكَثِيرِ

گناهان کوچک، زمینه‌ی رسیدن به گناهان بزرگ است. هر که در گناه کوچک از خدا ترسد در گناه بزرگ هم از خدا نخواهد ترسید.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۱۸۰)

هرگز عمل شوم، مبارک مشمار
یک جو گنه خویشان، اندک مشمار
سوی گنه کبیره ات تا نکشد
این معصیت صغیره، کوچک مشمار

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

لَيْسَ لِبَخِيلٍ رَاحَةٌ وَلَا لِحَسُودٍ لَذَّةٌ

خسیس را آسایشی و حسود را لذتی نیست.

(تحف العقول / ص ۴۵۰)

بر مال کسان دوختن چشم بد است
رزق من و تو، دست خدای احد است
از زندگی آسایش و لذت نبرد
هر کس به دلش شعله‌ی بخل و حسد است

قَالَ لِيضًا عَلَيْهِ:

إِيَّاكُمْ وَالْحِرْصَ وَالْحَسَدَ فَإِنَّهُمَا أَمَلَا الْأُمَّةِ السَّالِفَةِ

از حرص و حسد پرهیزید زیرا این دو صفت امت‌های گذشته
را نابود کرده است.

(بحار الانوار / ۷۵، ۳۴۶)

از یاد مبر زمزمه‌های دین را
مفهوم بلند قصه‌ای دیرین را
حرص و حسد، این دو اژدها سوزاننده
امت‌های گذشته و پیشین را

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

سُرْعَةُ الْمَشْيِ تَذْهَبُ بِبَهَاءِ الْمُؤْمِنِ

تند روی شکوه مؤمن را از بین می برد.

(خصال صدوق / ص ۹)

از سیلی باد نقش شن می شکنند
هر شاخه گلی است مطمئن می شکنند
ای دوست، شکوه و هیبت بی تردید
از شیوه رفتنی خشن می شکنند

قال لرضا الله:

الْأَدَبُ كُلْفَةٌ فَمَنْ تَكَلَّفَ الْأَدَبَ قَدَرَ عَلَيْهِ

ادب نتیجه‌ی تحمل سختی است هر که این سختی را تحمل کند
به ادب دست یابد.
(اصول کافی ۱ / ص ۲۴)

راهی ست که سنگلاخ و رهنز دارد
افتادن و ماندن و شکستن دارد
سرمنزل این راه مقام ادب است
زین روست که ارزش رسیدن دارد

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

السَّفِيهُ مَنْ كَانَ لَهُ شَيْءٌ يُلْهِئُهُ عَنِ
اللَّهِ تَعَالَى

پست و فرومایه کسی است که چیزهایی دارد که باعث غفلت او از یاد خدا می شود.

(مستدرک الوسائل/ ج ۱۳، ص ۲۶۹)

در جامعه پست و خوار و منفور افتد
هر کس به تعلقات، مغرور افتد
سرگرم شود به آنچه دارد شب و روز
از یاد خدای مهربان دور افتد

قل الرضا عليه السلام

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ فِي نِعْمِ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ فَلَا تُنْفِرُوهَا عَنْكُمْ بِمَعْصِيَةٍ

ای مردم تقوا را درباره‌ی نعمت‌های الهی رعایت کنید و
نعمت‌ها را با گناه و معصیت از خدا مرانید.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۱۶۹)

ای آن‌که به لب نشانده لبخندی را
بشنو ز امام مهربان، پندی را
با معصیت و جرم و نمک شناسی
از خویش مران لطف خداوندی را

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

الْمُؤْمِنُ إِذَا غَضِبَ لَمْ يُخْرِجْهُ غَضَبُهُ
مِنَ الْحَقِّ

مؤمن هر گاه خشمگین شود، خشمش او را از مسیر حق منحرف نمی سازد.

(بحار الانوار/ج ۷۵/ص ۳۵۲)

سنگینی رنج، نا صبورش نکند
خاموش، غم زمانه نورش نکند
خشم و غضب و خروش هم، مؤمن را
هرگز زمسیر راست، دورش نکند

قُلْ لِيُضِلَّ اللَّهُ

إِصْحَابِ السُّلْطَانِ بِالْحَذَرِ وَالصَّادِقِ بِالتَّوَّاضِعِ وَالْعَدُوِّ بِالتَّحَرُّزِ وَالْعَامَّةِ بِالبِشْرِ

در برابر قدرتمندان محتاط، در برابر دوستان فروتن، در برابر دشمنان مراقب و در برابر مردمان گشاده‌رو باش.

(بحار الأنوار / ج ۷۱ / ص ۱۶۷)

در صحبت سلطان قدر، اهل حذر باش
با دوست، صمیمانه‌تر از دیده‌ی تر باش
با دشمن خود، تیزنشین، فکر ضرر باش
با عامه بشکفته چو گل‌های سحر باش

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

الْقَنَاعَةُ تَجْتَمِعُ إِلَى صِيَانَةِ النَّفْسِ وَعِزِّ الْقَدْرِ

قناعت هم‌نشین کرامت و سربلندی است.

(بحار الأنوار/ ج ۷۵ / ص ۳۴۹)

از سایه‌ی هر کفر و گناهی بگریز
از معرض آتش تباهی بگریز
می‌خواهی اگر عزیز و ایمن باشی
از وسوسه‌ی زیاده‌خواهی بگریز

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ:

أَحْفَظُ لِسَانِكَ تَعَزُّ

زبان خود را نگهدار عزیز می شوی.

(اصول کافی / ج ۲، ص ۱۱۳)

می خواهی اگر بلند گردد نامت
آینه‌ی عزت بشود فرجامت
جز صحبت حق که روز و شب باید گفت
ای دوست نگهدار زبان در کامت

قَالَ الرُّضَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

خَاطَرَ بِنَفْسِهِ مَنْ اسْتَعْنَى بِرَأْيِهِ

آن که خود رأی باشد خود را به هلاکت افکنده است.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۵۴)

هر کس که به رأی خویش مغرور شود
از ساحل امن و عافیت دور شود
کوه است اگر، ریگ روان می گردد
پیل است اگر، بشکند و مور شود

قُلْ لِيُضِلَّهُ

الْمَسْأَلَةُ مِفْتَاحُ الْبُؤْسِ

دست نیاز به سوی دیگران بردن کلید فقر و تنگدستی است.

(بحار الانوار / ج ۹۳، ص ۱۵۷)

بر سفره این و آن، سخن ساز مکن
جز درگه حق نیازت ابراز مکن
کار تو اگر بسته بماند بهتر
دروازه‌ی فقر را به خود باز مکن

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ:

الْمُذِيْعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُوْلٌ وَالْمُسْتَتِرُ
بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُوْرٌ لَهُ

هر که کار زشت دیگران را برملا کند خوار می‌گردد و هر که آن را بپوشاند خدایش می‌آمرزد.

(میزان الحکمة / ج ۲، ص ۹۸۸)

هر کس بی عیب دیگران می‌افتد
خود نیز ز چشم مردمان می‌افتد
بر دفتر پرده پوش هم پرده لطف
از سوی خدای مهربان می‌افتد

قَالَ رِضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا تَسْتَقْبِلُوا قَلِيلَ الرِّزْقِ فَتُحْرَمُوا كَثِيرَهُ

روزی کم را اندک نشمارید که از روزی فراوان محروم می شوید.

(بحار الانوار / ۷۵، ۳۴۷)

چون می رسد این فیض دمامد خوبست
باران چه به رگبار چه نم نم خوبست
هر روز به طرز دیگری می آید
روزی چه اگر زیاد اگر کم خوبست

قَالَ الرِّضَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَيْسَ لِلنَّاسِ بَدٌّ مِنْ طَلَبِ مَعَاشِهِمْ
فَلَا تَدَعِ الطَّلَبَ

انسان برای معیشت چاره‌ای جز تلاش ندارد پس سعی و تلاش را رها مکن

(وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۱۸)

تامهرو مه‌اند گرم گردیدن خویش
انسان ببرد نتیجه از چیدن خویش
برخیز و غبار کاهلی را بتکان
تا گل ببری به خرمن از دامن خویش

قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الْمُؤْمِنُ الَّذِي إِذَا أَحْسَنَ اسْتَبَشَرَ وَإِذَا
أَسَاءَ اسْتَغْفَرَ

مؤمن کسی است که چون نیکی کند شاد و چون بدی کند
استغفار نماید.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۴)

آن کس که مطیع حضرت دادار است
خوشنود به کار نیک و نیکوکار است
چون مرتکب خطا شود می بینی
در حالت توبه است و استغفار است

قال الرضا عليه السلام:

مَا هَلَكَ أَمْرٌ وَعَرَفَ قَدْرَهُ

هر که قدر خویش بشناسد نابود نخواهد شد.

(بحار الأنوار / ج ۷۲ / ص ۶۶)

جهل است شب و نگاه عالم، روز است
یک پرتو علم، آسمان افروز است
بی معرفت نفس، به مقصد نرسی
آن کس که شناخت، قدر خود، پیروز است

قال الرضا عليه السلام:

التَّوْبَةُ قَبْلَ الْعَمَلِ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ

تدبیر قبل از عمل، تو را از پشیمانی در امان می دارد.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۵۴)

تدبیر پس از نتیجه بی تاثیر است
چون شیر که بسته درغل و زنجیر است
از دغدغدی ندامت آزاد شود
پیش از عمل آن که صاحب تدبیر است

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ ذِكْرَ الْمَوْتِ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ

همانا یاد مرگ برترین عبادت است.

(بحار الأنوار/ ج ٧٥ / ص ٣٤٧)

تا قسمت ماست برگ برگ افتادن
چون غنچه ز بارش تگرگ افتادن
در زمره‌ی بهترین عبادات بود
با هرنفسی به یاد مرگ افتادن

قال الرضا عليه السلام:

إِيَّاكُمْ وَ سُوءَ الْخُلُقِ فَإِنَّ سَيِّئَ الْخُلُقِ فِي النَّارِ لِلْمَحَلَّةِ

از بداخلاقی پرهیزید زیرا بد اخلاق بدون تردید در آتش
است.

(عیون اخبار الرضا عليه السلام / ج ۱، ۳۴)

با جان و دل این اشاره را قاب بگیر
در اهل جهان شیوه ی مهتاب بگیر
اخلاق بدت تو را به آتش نکشد
با پیر و جوان طریقت آب بگیر

قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِيَّاكُمْ وَمُشَاجِرَةَ النَّاسِ فَإِنَّهَا تُظْهِرُ
الْغِرَّةَ وَتُدْفِنُ الْعِزَّةَ

از مشاجره با مردم پرهیزید زیرا مشاجره عیوب نهفته را آشکار
می سازد و عزت را از بین می برد.

(مسند الامام الرضا علیه السلام / ج ۱، ۲۷۴)

هر کس که گلاویز رفیقان گردد
بازار گراندردی اش ارزان گردد
جنگ و جدل افتادن سنگی است به حوض
هرچه گل ولای آن نمایان گردد

قَالَ الرضا عليه السلام:

مَنْ رَضِيَ شَيْئاً كَانَ كَمَنْ آتَاهُ

هر که از کاری راضی باشد مثل کسی است که آنرا انجام داده است.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۱، ص ۲۷۳)

فرمود رضا علیه السلام - بلند بادا نامش -
- نفرین زده باد دشمن نا کامش -
چون راضی و خشنود ز کاری گردی
انگار که داده ای خودت انجامش

قَالَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الْعِلْمُ خَزَائِنٌ وَمَفَاتِيحُهُ السُّؤَالُ

دانش گنجینه‌ای درب بسته و کلید آن سؤال است.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۲۸)

گر رنگ طلب به حس و حالت بدهند
گنجینه‌ای از علم و کمالت بدهند
بر گنج فرو بسته‌ی دانش‌ای دوست
باید که کلیدی از سوال بدهند

قال الرضا عليه السلام:

مَنْ لَمْ يَصِلْ رَحِمَهُ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

هر که صله رحم نکند تقوای الهی را رعایت نکرده است.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۲۳۴)

دل‌تنگی پر شکستگان را دریاب
با سایه‌ی لطف، خستگان را دریاب
می‌خواهی اگر خدا تو را گیرد دست
از بهر خدای، بستگان را دریاب

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مِنْ عِلْمَاتِ الْفَقْهِ الْحِلْمُ وَالْعِلْمُ وَالصَّمْتُ

همانا از نشانه های دین شناسی، بردباری، دانش و سکوت است.

(الكافي/ج ۲، ص ۱۱۳)

ای آن که لباس علم را می پوشی
در جاده ی فقه و راه دین می کوشی
شرط است که با تلاش همراه کنی
گنجینه ی حلم و دانش و خاموشی

قَالَ الرِّضَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا يَخَافُ عَبْدٌ إِلَّا ذَنْبَهُ وَلَا يَرْجُو إِلَّا رَبَّهُ

بنده باید جز از گناهانش ترسد و جز به خدا امید نبندد.

(عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲، ص ۴۴)

دل بر دو سه دم گرمی بازار میند
امید به هیچ کس به جز یار میند
از غیر گناه خود ز چیزی نه راس
دل جز به خدای حی دادار میند

قَالَ الرَّضَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَ
إِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ

عبادت، بسیاری روزه و نماز نیست و همانا عبادت، بسیار اندیشیدن در امر خداست.

(تحف العقول / ص ۴۴۲)

تا شمع نسوخت، شعله و نور نشد
بی سختی و رنج، گنج میسور نشد
فرمود: عبادات خداوند و دود
هرگز به نماز و روزه محصور نشد

قَالَ رِضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ

سکوت دری از درهای حکمت است.

(الکافی / ج ۲، ص ۱۱۳)

با خلق خداوند دورویی بس کن
سنگ افکنی راه نکویی، بس کن
فرمود: سکوت باب حکمت باشد
بسیار مگو، زیاده گویی بس کن